

Пришляк Оксана Юрївна

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедра іноземних мов

Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка м. Тернопіль, Україна
pryshlyak_o@yahoo.com
<https://orcid.org/0000-0003-3108-502X>

АНАЛІЗ ТЕОРІЇ КУЛЬТУРНИХ ВИМІРІВ Г. ХОФСТЕДЕ

У сучасних умовах чітко простежується тенденція розвитку людства шляхом розширення взаємозв'язків між різними країнами, народами та їх культурами. Тому в сучасних умовах особливої актуальності набуває проблема розробки і обґрунтування теорій, концепцій, які розкривають шляхи міжкультурної взаємодії і підготовки фахівців, здатних працювати і ефективно виконувати професійні функції у міжкультурному середовищі.

Здійснений нами аналіз наукових напрацювань зарубіжних дослідників свідчить, що на рубежі ХХ–ХХІ століть ними обґрунтовані численні теорії міжкультурної взаємодії та міжкультурної комунікації. Вважаємо за доцільне представити українській науковій спільноті теорію культурних вимірів Г. Хофстеде (1984) (Hofstede's cultural dimensions theory), яка по праву вважається однією з провідних серед зарубіжних теорій міжкультурної комунікації.

Розробник теорії культурних вимірів Герт Хофстеде, використовуючи інформацію, отриману з факторного аналізу, описує вплив культури суспільства на індивідуальні цінності його членів, і як ці цінності впливають на їх поведінку. Дослідник запропонував чотири виміри, за якими, на його думку, можна аналізувати культурні цінності. Незалежні дослідження в Гонконзі змусили Г. Хофстеде додати п'ятий вимір – довгострокову орієнтацію, щоб охопити аспекти цінностей, про які не йшлося в початковій парадигмі теорії. У 2010 році Г. Хофстеде додав ще й шостий вимір – поблажливість проти самообмежень [1].

Таким чином згідно з теорією культурних вимірів Г. Хофстеде (1984, 2001) основними вимірами національних культур можуть слугувати такі показники: індекс дистанції влади; ступінь інтеграції людей у систему суспільних відносин на основі співвідношення індивідуалізму і колективізму; вимір, що передбачає соціальну роль протилежних статей у суспільстві; дистанціювання влади; ставлення до невідзначеності, довгострокова орієнтація та поблажливість проти самообмеження.

Індекс дистанціювання влади, на думку дослідника, визначає сприйняття громадянами влади. Для культур з великим індексом дистанціювання влади (Латинська Америка, Південно-Східна Азія, Росія) характерним є сприйняття влади як найбільш важливої частини життя та схиляння перед представниками влади; для культур з малим індексом дистанціювання від влади (Австрія, Данія, США, Німеччина) характерна побудова відносин на основі рівності і поваги до особистості.

Вимір, що стосується ступеня інтеграції людей у

суспільство та групи (на основі співвідношення індивідуалізму і колективізму) дослідником трактується таким чином: колективістське суспільство – це суспільство жорсткої соціальної структури з чітким розподілом на соціальні угруповання (родинні, кланові, організаційні та ін.), всередині яких кожному гарантована увага, захист і турбота інших в обмін на відданість групі. Індивідуалістське суспільство – це суспільство відносно гнучкої соціальної структури, де кожен сам має нести відповідальність за себе, свою родину і бути незалежним від інтересів інших. У колективістських культурах (більшість латиноамериканських країн, країни Близького Сходу, Китай, Японія та ін.) філософія життя будується крізь призму інтересів колективу: сімейного, родинного, виробничого і т.д. Колектив має власну ідентичність, за якою визначаються «свої» і «чужі» [1].

Вимір за гендерною ознакою, на думку дослідника, передбачає аналіз соціальних ролей протилежних статей у суспільстві. Цей параметр не передбачає аналізу безпосереднього відношення до жінок або чоловіків у суспільстві, а слугує лише своєрідним фіксатором відповідних рис, які переважають у національному характері в цілому. Розподіл культур на «чоловічі» та «жіночі» пов'язаний з тим, що в різних націях існують відмінні уявлення про роль чоловіків та жінок в суспільстві, вихованні дітей тощо. Згідно з усталеним традиційним уявленням, чоловікам приписується твердість, орієнтація на конкуренцію, лідерство, здатність боротися, брати участь у вирішенні серйозних проблем, а жінкам приписується орієнтація на сімейні цінності, податливість, емоційність, чуттєвість, залежність тощо. Відповідно, у так званих «маскулінних культурах» домінують такі якості, як сила, наполегливість, незалежність, прагнення до матеріального успіху, відкритість. Це стосується переважно таких країн, як Австрія, Велика Британія, Венесуела, Німеччина, Греція, Ірландія, Мексика, Швейцарія, Філіппіни, Японія та ін.. Так звані «фемінні культури» (Данія, Нідерланди, Норвегія, Португалія, Фінляндія, Чилі, Швеція та ін.) більш за все цінують емоційні людські стосунки, піклування про членів суспільства. У цих країнах пропагується соціальна рівність статей, формуються здатності до співчуття, до уникнення конфліктів [3, с. 52-88].

На думку дослідника вимір ставлення до невідзначеності базується на таких міркуваннях: усі культури можна поділити за ставленням їх громадян до майбутнього, яке може бути невизначеним. Представники культур з високим ступенем страху до невідзначеності намагаються уникати ситуацій неясності

шляхом різних правил, ритуалів, заборон тощо, що має зберегти віру в абсолютну істину та попередити небезпеки у майбутньому. Такі соціуми характеризує підвищена потреба до чітких письмових підтверджень, інструкцій, розкладів, графіків та всього іншого, що має забезпечити дієздатність та життєздатність у суспільстві. До країн, в яких спостерігається завищений страх перед невизначеністю належать: Португалія, Греція, Перу, Японія, Німеччина та інші. Культури з низьким рівнем страху до невизначеності легше сприймають непередбачувані повороти долі й ставляться до цього як до пригод або експериментів. Вони цінують ініціативу, гнучкість у прийнятті рішень, інноваційність мислення в цілому. До таких країн відносять Швецію, Данію, Норвегію, Ірландію, Фінляндію, Нідерланди, США та ін.

Шостий вимір – поблажливості проти самообмежень – стосується ступеня свободи, яку суспільні норми надають громадянам щодо реалізації їх людських бажань. Дозволеність суспільства визначається показниками, наскільки суспільство має можливість і дозволяє відносно вільно задовольнити основні та природні людські бажання, пов'язані із задоволенням від життя та розвагами. Суспільство самообмеження – це ознака суспільства, яке контролює задоволення потреб своїх громадян та регулює їх за допомогою

суворих соціальних норм [1].

Цінність шестивимірної моделі Г. Хофстеде полягає в тому, що вона дозволяє проводити порівняння культур у міжнародних масштабах. Співставлення показників охоплює діапазон від 1 до 100. Наприклад, індекс дистанції влади є високим у латинських, азіатських та африканських країнах; європейські країни мають низький індекс (наприклад: у Австрії – 11 балів, у Данії – 18). Індекс індивідуалістичних культур є високим у Канаді та Угорщині (по 80 балів) Найбільший контраст можна наочно побачити при порівнянні двох крайніх країн за цим виміром: у Гватемалі – 6 балів, а у Сполучених Штатів Америки – 91 бал.

Цінність теорії Г. Хофстеде полягає в тому, що вона заклала дослідницькі основи в галузі міжкультурної психології, на які посилаються науковці та практики в сфері міжнародного бізнесу та комунікацій, міжнародного менеджменту та міжкультурної комунікації. Теорію Г. Хофстеде дослідники вважають найбільш відомою і популярною, що пояснюється вдало знайденим набором універсальних параметрів, придатних для аналізу культур, незалежно від того, якої країни вони стосуються чи в якому культурному контексті діють.

Список використаної літератури

1. Annamoradnejad I., Fazli M., Habibi J., Tavakoli S. Cross-Cultural Studies Using Social Networks Data. *IEEE Transactions on Computational Social Systems*. 2019. Vol. 6, №. 4. P. 1–10. DOI: 10.1109/TCSS.2019.2919666.
2. Hofstede, G. *Culture's Consequences: Comparing Values, Behaviors, Institutions and Organizations across Nations*. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications, 2001. 596 pages.
3. Hofstede G., McCrae R. Culture and personality revisited: Linking traits and dimensions of culture. *Cross-Cultural Research*, 2004. P. 38, 52-88 pages.
4. Hofstede, G. Dimensionalizing Cultures: The Hofstede Model in Context. *Readings in Psychology and Culture*. 2014. Vol.2, №. 1. DOI: 10.9707/2307-0919.1014.

Рініло Вікторія Володимирівна

студентка магістратури, спеціальність «Соціальна робота»
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
м.Дрогобич, Україна

АРТПЕДАГОГІКА Й АРТТЕРАПІЯ В СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІЙ РОБОТІ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

У сучасних умовах розвитку українського суспільства в соціальній роботі з різними категоріями громадян особливої актуальності набуває відносно новий – терапевтичний напрям соціально-педагогічної діяльності.

Упродовж останніх років артпедагогіка й арттерапія у цьому аспекті стали відігравати все більш відчутну роль, оскільки методи терапевтичного впливу

на особистість цілком відповідають запитами людей, які опинились у складних, несприятливих життєвих обставинах. Особливо це стосується такої вікової категорії як діти і молодь.

Звернення соціальних працівників і соціальних педагогів до використання у своїй професійній діяльності засобів мистецтва (музичного, драматичного, художнього, танцювального тощо) стає важливим